

J a n k o v i ć N ó r a

Čech Gábor: Szeretem az általánosat egyedi formában megmutatni

Belépve az egykori katonatemplom épületének előcsarnokába az ember lelke áthangolódik és gondolatai már előre ráhangolódnak a látványra, ami elképzelése szerint odabent, a belső szakrális térben, amit még napközben is sejtelmesen, misztikusan ölel körbe a vén templomablakokon át beszűrődő fény, várni fog rá. Az elmúlt két hónapban sem volt ez másképpen, egészen addig, míg körbe nem nézett és nem találta magát szembe a magányosan szenvedő és áldozatot hozó Jézussal. A Golgotán. A kegyelmi állapot ígérete azonban ott volt és van a többi alkotásban, ahogy a gyökereink, a történelmünk, a hiedelemvilágunk, a hitvilágunk és minden, ami emberi és mindaz a transzcendens erő és légység, ami így együtt teszi kimagaslóvá és feledhetetlenné Čech Gábor fémszobrász alkotásait, akivel a tárlat utolsó napján beszélgettünk.

– Talán még egy kiállítás sem vonzott annyi nézőt a Limes Galériába, mint a tiéd. Számítottál ekkora sikerre?

– A korábbi kiállításaimon is rengeteg pozitív visszajelzést kaptam, de ilyen számottevő érdeklődésre nem gondoltam. Szerintem ez részben annak tudható be, hogy hetente egy délután személyesen tartottam tárlatvezetést. A látogatók feltehették a kérdéseiket, megoszthatták velem a saját benyomásaikat. Rendkívül érdekes és izgalmas intellektuális kaland volt számomra, mert a befogadók többségében más és más, néha homlokegyenest ellenkező gondolatokat, érzéseket váltottak ki az alkotásaim, pont, mint egy jó könyv esetében, amiből mindenki mást olvas ki. Szerintem egy szobor is akkor jó, ha a szemlélők mást-mást látnak meg benne.

– Gondolom a leggyakrabban feltett kérdés az volt, hogy miképpen lehet fémből ilyen kecses, lenyűgözően légies szobrokat készíteni. Vagy tévedek?

– Valóban elég sokszor faggattak erről. A fémről vagy a vasról a legtöbbször egy kovácsműhely képe villan be az embereknek. Az én szobraim azonban nem kovácsolással, hanem hegesztéssel készülnek. Apró hengerformájú vasdarabkák, alkatrészek vannak egymás mellé hegesztve. Így tudok íveket, lágy formákat létrehozni. Ritkán, nagyon ritkán rajzolok vázlatot. Általában van egy gondolat, egy történet, egy érzés, ami foglalkoztat és adja a témát. Az elképzelésem megvan, mondjuk tudom, hogy bika lesz, de a végső forma a munka során alakul ki. Néha napok alatt készül elkészül egy szobor, néha hetekig dolgozok rajta, mégsem érzem késznek. Ellenben a Sárkányölő Szent György tanulmány-nak készült, de végül rájöttem, hogy be van fejezve. Meg kell tanulnom azt is, hogy ha úgy érzem, hogy kész, akkor igenis tegyem le a hegesztőpákát, és ne érezzek készletet, hogy még egy darabot, meg még egyet és még egyet hozzá olvasszak.

– Hihetetlen az általad teremtett világ kettősége, az anyag átváltozása. Hogy ismerted fel a benned lévő elhivatottságot, a saját, nem éppen megszokott, művészi utad irányát?

– A komáromi Magyar Tannyelvű Gimnáziumba jártam, amiért nagyon hálás vagyok a sorsnak. Kiváló tanáraink voltak, akiknek köszönhetően stabil, jól

megalapozott értékrenddel és olyan tudással léptem ki érettségi után a világba, amire a mai napig építeni tudok. Közben azonban eljártam egy autószerelő műhelybe, besegítettem, ha szükség volt rá és engem annyira megfogott az a közeg, hogy később egy szakmunkásképzőben kitanultam a szakmát. Sokáig dolgoztam is benne, de közben már a használhatatlanná vált alkatrészeknek elkezdtem más formát adni. A fém nem egy élő anyag. Nincs benne lágyság. Rideg. Nem szeretem a dicsekvést, sem az önfényezést, de ahhoz, hogy elvonatkoztatva az anyagot az alaptulajdonságaitól, ebből kecses, lágy, néha már légies tárgyak legyenek, tehetség kell. Egyik munkámat sem tartom tökéletesnek, mert ha bármelyik is az lenne, csak azt az egyet állítanám ki. Nagyon kritikus vagyok magammal szemben. Ez visz előre. A *Sors fonala* c. munkám pont arról szól, hogy az életünk kereke a kezünkbe van. Az igaz táblát azonban nem a szavaink alapján ítélik nekünk oda, hanem a tetteink alapján. Fontos alapérték az igazság. Az igazság keresése és az ehhez kötődő élet-elv, hogy nem hazudunk. Önmagunknak sem. Ha jó, akkor jó, ha nem, akkor azt kell elfogadni és javítani vagy újra nekiveselkedni.

– A márvány könnyen hasad, a kőből nagyobb darab pattanhat le, a fa repedhet. A fém esetében mi a kritikus pont? Lehet korrigálni?

– A kő- és fafaragókkal szemben az én nagy előnyöm, hogy itt lehet javítani. Ha esetleg egy nagyobb

résszel nem vagyok megelégedve, akkor egyszerre letöröm, a kisebbeket pedig lecsiszolom. Az én képzeletem szabadon szárnyalhat, nem kell alkalmazkodnom az anyag adottságaihoz. Egy kötömb esetében az alkotó, kénytelen annak a formáját és adottságait figyelembe venni. Tulajdonképpen az anyag adja meg, hogy mi lesz belőle. Nálam ez fordítva működik. A semmiből építkezem. És ez nagyon jó, mert így az alkotásokon keresztül, szavak helyett, ki tudom fejezni magam. Azt szoktam mondani, hogy az általánosat egyedi formában tudom így bemutatni.

– Ha valami nem sikerül úgy ahogy azt elképzelted, azt kudarcként éled meg, vagy inkább tapasztalatszerzőként?

– Az elmúlt közel két évtizedben, amióta autodidakta módon elkezdtem komolyan és elhivatottan foglalkozni a fémszobrászattal, kizárólag a saját hibáimnak és sikereimnek köszönhetően tudtam tökéletesíteni az alkotás folyamatának technikai részét. Amit elértem azt önerőből értem el és ez egy áldás. De soha nem éltem meg kudarcként, ha valami nem lett azonnal olyan, ahogy azt én elképzelttem. Idegeskedni, bosszankodni meg egyáltalán nem szoktam miatta. Egyébként is egy végtelenül nyugodt és kiegyensúlyozott ember vagyok. Ha

esik, ha fúj én mindig megtalálom a saját lelki békémet. Ha meg feszít valami, akkor azt kidolgozom magamból. A legjobb terápia. Ugyanolyan teljessé teszi az ember életét, mint az olvasás vagy a futás.

– A Két Lator, a Golgota, a Hetedik Ecloga és a többi szakrális témájú alkotásodnak nagyon komor és mély, mondhatni drámai üzenetet hordoz. A történelmi bűnök megismétlődése, az élet végességének kérdése állandóan foglalkoztat, vagy életed egy korszakához volt köthető?

– Mindenki életében vannak nehezebb fejezetek. Az ember saját lelki világa kivétel az alkotásaira. Egyszer Berecz András mondta, hogy „a bánat az élet kovásza, arra szüksége van mindenkinek, nem csak egy alkotónak”. Esetemben 2005-2008 közötti periódus az, amit nevezhetünk szakrális korszaknak. Akkor készültek az említett alkotások is, de néha a mai napig visszatérnek ezek a témák. Háborúk, üldözések, menekülés, pusztulás és pusztítás, csupa olyan fogalom, amivel nem csak a történelemlények, de a hírek is tele vannak. A Nizzában álló Notre-Dame-bazilikában történt októberi merénylet emlékére készült szobrom is ott volt a harmincnégy kiállított mű közt a Limes Galériában. Ahogy az a buszta is, amit édesapám temetése után készítettem róla. Bár sokan az én arcomat vélik felismerni benne.

Limes Galéria - kiállítás enteriőr

Čech Gábor szobrászművész

– Nagyon sok ember egész életében azt hajtogatja, hogy nem szeretne hasonlítani a szüleire, követni a példájukat, aztán azt veszi észre, hogy néha nem a saját maga hangján és nem a saját gondolatait adja tovább, hanem az anyját vagy az apját. **Szélmalomharcot vívunk. Önmagunk és a világ ellen.**

– Az én Don Quijotem másképp látja. Előtte a probléma, megijed, megtorpan, aztán rájön, hogy nem kéne harcolni, legalábbis sokszor nem, inkább elfogadni a helyzetet, józanul átgondolni és megoldani. Vagy elengedni. Pirandello: *Az élet, melyet neked adtam* c. műben írja, hogy „Állva, állva kell szenvedni percről percre. Elérkezik a pillanat, amikor kihagy a lélegzet, az ember elhagyja magát, könyörög: Ó, Istenem! Nem bírom tovább, hajlítsd meg térdemet!

De nemet mond. Azt akarja, hogy állva éljünk e földön, percről percre, és soha ne pihenjünk meg.”

– **Több csallóközi települést díszítik a magyar eredetmondákhoz kötődő köztéri szobraid. Van köztük személyes kedvenced?**

– Mindig éppen az a kedvencem, amin dolgozom. Hosszabb ideig tartó munkánknál ugyan a vége már kicsit nyögvenyelős, mert már lépnék tovább, már kezdeném az újat, a következőt, ami már a fejemben van. A magyarság eredetéhez kötődő dolgok, legyen az tárgyi vagy írásbeli különösen fontosak számomra. Minden embernek szüksége van gyökerekre, a nemzeti hagyományokra, mert nélkülük nehéz önazonossá válni. Mindig öröm számomra, ha a magyarságunkhoz kötődő turulmadárra vagy életfára kapok felkérést.

Fotó: Krüger Viktor